

Ewa Kubiak

Przedmowa

Sztuka Ameryki Łacińskiej *Arte de la América Latina* 3, 15-17

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przedmowa

Rocznik „Sztuka Ameryki Łacińskiej” jest periodykiem wydawanym przez Wydawnictwo Adam Marszałek i koordynowanym merytorycznie przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata. Tematyka publikowanych w nim artykułów koncentruje się na sztuce i kulturze wizualnej Ameryki Łacińskiej. Trzeci tom rocznika obejmuje szeroki zakres czasu – pierwszy artykuł został poświęcony malarstwu naskalnemu, a ostatni problemom związanym z reprodukowaniem wizerunków w dzisiejszym świecie komercjalizacji i reklamy.

Tom składa się z ośmiu studiów – cztery pierwsze zostały poświęcone sztuce dawnej – prekolumbijskiej i kolonialnej, cztery kolejne zagadnieniom związanym z szeroko rozumianą sztuką nowoczesną. W pierwszym artykule Rainer Hostnig wnikliwie przeanalizował malarstwo naskalne w Mant’o (provincia Calca, departament Cusco, Peru). Autor przedstawił szczegółowo formę i ikonografię rysunków, odnajdując cechy szczególne i szersze analogie wielu motywów. Prezentowane badania zostały zilustrowane bardzo szerokim materiałem ikonograficznym, który czyni tekst jeszcze bardziej interesującym. Katarzyna Szoblik zajęła się problemami wizualizacji niektórych motywów w tekstach i kodeksach nahuatl. Dwa kolejne artykuły, autorstwa Martina Isidoro i Clelii Domoñi oraz Jorge Luisa Merlo Solorio, dotyczą zagadnień ikonograficznych sztuki kolonialnej obszaru Wicekrólestwa Peru i Nowego Meksyku.

Druga część tomu została poświęcona różnorodnym zagadnieniom sztuki nowoczesnej. W swoim artykule Carlos Dimeo charakteryzuje mechanizmy tworzenia malarskiej wizji świata na granicy rzeczywistości w twórczości Bárbaro Rivasa, pierwszego wenezuelskiego prymitywisty. Anna Wendorff zaprezentowała ciekawy problem ilustrowania książek dla osób niewidomych. Wenezuelska artystka Rosana Faría stworzyła zespół „wypukłych” ilustracji do książki Meneny Cottin pt. *Czarna książka kolorów (El libro negro de los colo-*

res), starając się innymi zmysłami (przede wszystkim dotyku) zastąpić wzrok i za ich pośrednictwem w odpowiedni sposób wizualizować barwy. Dwa ostatnie artykuły łączy postać Che Guevary, którego wizerunek znalazł się także na okładce prezentowanego tomu. Jest on postacią ważną dla murali kubańskich, jak pokazują badania Jędrzeja Kotarskiego, ale także dla świata reklamy i handlu, o czym pisze Krzysztof Cichoń.

Na zakończenie można jeszcze dodać, że w założonym w 2006 r. Polskim Stowarzyszeniu Sztuki Orientu (przekształconym następnie w 2011 r. w Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata) zostały powołane i istniały od 2008 r. najpierw Sekcja Sztuki Ameryki Środkowej i Południowej, a od 2011 r. Zakład Sztuki Ameryki Środkowej i Południowej, którego działania coraz bardziej się poszerzają. Z inicjatywy zarządu Instytutu oraz kierownika zakładu latynoamerykanistycznego w dniach 25–28 września 2013 r. odbyła się w Łodzi pierwsza międzynarodowa konferencja *Sztuka Ameryki Łacińskiej i kontakty artystyczne między Polską a Ameryką Łacińską (Arte de América Latina y relaciones artísticas entre Polonia y Latinoamérica)* poświęcona sztuce Ameryki Środkowej i Południowej oraz jej związkom z Polską (repcja sztuki latynoskiej w Polsce, studia porównawcze). Konferencja była pierwszym tego typu spotkaniem zorganizowanym przez polskich historyków sztuki. Została przygotowana przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata przy współudziale Katedry Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego oraz Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi i Facultad de Arquitectura de la Benemérita Universidad Autónoma de Puebla, México. Językami konferencyjnymi były hiszpański i angielski. Autorzy referatów przybyli z różnych krajów, pojawiły się reprezentacje z Meksyku, Brazylii, Niemiec, Kolumbii, Wenezueli, Hiszpanii i oczywiście z Polski.

Obrady zostały podzielone na trzy główne bloki tematyczne dotyczące sztuki kolonialnej, nowoczesnej i ludowej. W czasie trwania paneli związanych ze sztuką kolonialną przeważały referaty traktujące o architekturze, choć nie zabrakło i wystąpień o charakterze teoretycznym oraz referatów dotyczących malarstwa. Zapoznaliśmy się z dziedzictwem kulturowym regionu Michoacán w Meksyku, z architekturą wczesnokolonialną Kolumbii i problematyką związaną z działalnością artystyczną zakonu jezuitów. Montserrat Galí Boadella z *Benemérita Universidad Autónoma de Puebla* zaprezentowała bardzo ciekawe wystąpienie zatytułowane *Un lugar, dos tabernáculos y la polémica en torno al neoclasicismo en la Nueva España*, w którym ukazała „polityczne” zaplecze mechanizmów decydujących o nowych formach pojawiających się w dziełach sztuki. Niezwykle interesujące były też referaty dotyczące ikonografii, na uwagę zasługują dwa wystąpienia badaczek kolumbijskich – Olgi Isabeli Acosty Luny (*Entre lo local y lo global: Reflexiones sobre la pintura neogranadina del siglo XVIII*) oraz Patricii Zalamei (*El arte colonial neogra-*

nadino visto en el marco de un renacimiento global) – w obu wystąpieniach autorki na przykładach jednostkowych ukazywały szersze problemy regionalizacji i globalizacji w sztuce Nowej Granady. Zgodnie z dzisiejszą strukturą zainteresowań sztuką najliczniejsza była reprezentacja zajmująca się problematyką współczesną, zarówno malarstwem, architekturą, jak i teorią sztuki. W referatach nie mogło zabraknąć takich postaci, jak Fernando Botero, Doris Salcedo czy Oscar Muñoz. W czasie obrad toczyły się interesujące dyskusje na temat rewitalizacji zabytków pofabrycznych (zarówno w Polsce, jak i Meksyku czy Kolumbii), wiele referatów miało charakter interdyscyplinarny. Trzeci z bloków tematycznych dotyczył sztuki ludowej, określanej też jako naiwna, indiańska czy też *artesanía* (ostatni termin jest charakterystyczny dla Ameryki Łacińskiej). Jak widać, takie pole zainteresowań jest trudne do zdefiniowania, już sam fakt używania różnorodnych określeń świadczy o pewnej wielogłosowości, która dziś przemawia do nas polifonicznie, z różnym natężeniem w zależności od regionu. Mogliśmy zapoznać się zarówno z polskimi zbiorami etnograficznymi obiektów pochodzących z Ameryki Łacińskiej, jak i problemami sztuki ludowej niektórych regionów Peru i Meksyku.

W obradach brali udział historycy sztuki, architekci, pracownicy muzeów, lingwiści, filozofowie i etnologowie, wszyscy w gorących dyskusjach wymieniali swoje spostrzeżenia wokół zmian i dominujących obecnie trendów w kulturze wizualnej Ameryki Łacińskiej oraz jej odbioru w świecie. Konferencję oceniamy jako spotkanie udane towarzysko, ale przede wszystkim pod względem naukowym, co stało się możliwe dzięki udziałowi licznej reprezentacji gości zagranicznych. Planujemy kolejne spotkania.

Ewa Kubiak